

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 796 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахрарович, Тохиров Жалолиддин Очилович, Самадов Хомид Самандарович	
Investitsion marketingni rivojlantirish asosida mintqa investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullovna Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari.....	34
Shamsiyev Damin Najmiddinovich, Aymatova Farida Xo'razovna	
Turizm tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafruz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamalakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezon.....	65
Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Iste'molchilarni xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakllantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvda xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldashevna	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Зарубежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Бердиев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyorov Shakhriyor Ilyos O'g'li	

Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirova Nodira Najmiddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari	135
Axmedova Nafisa Amirddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modelashtirish	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili	149
Talipova Dilfuza Nabiyeвна	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue	158
Meyliev O. R., Gofurova K.	
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri	166
Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan	170
Ilgamberdiyeva Kunduz Ergashevna	
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti	174
Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari	178
Kamilova Iroda Xusniddinovna	
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish	183
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi	188
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavatovich	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari	194
Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish	200
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	
Andijon viloyatida kambag'allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar	214
Musaeva Ziyoda Allayarovna	
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolari	218
Musyeva Shoirazimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari	223
Akramova Nargiza Axrorovna	
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari	227
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari	231
Nazarova Latofat Toirjon qizi	
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari	235
Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	

Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish.....	240
Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	246
O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	
Methodological Aspects for Branding in Private Schools.....	251
Odilova Sitora Sayfitdin qizi	
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора.....	256
Олимов Элёр Фазлиддин угли, Искандаров Суннатилло Бахриддин угли	
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish	261
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari.....	267
Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari	275
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Oliy ta'limda boshqaruv strategiyalari va ularni amalga oshirish mexanizmi.....	279
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari	283
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili	288
Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari.....	294
Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions	303
Umarova Dilfuza Rakhmatilla qizi	
Oliy ta'lim tizimida yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish.....	307
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimliklarni baholashni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish	311
Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari.....	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibril bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Роль инвестиций в системе железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari.....	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari.....	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rinov	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditi natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	362
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar.....	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	373
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi.....	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoiraz Azimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash.....	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование каракулеводства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish.....	408
Oybek Elmuratov	
Intellectual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari	411
Maxmudova Nargiza Davlyat qizi	
Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскарлов Бахтиер Аскарлов, Собирова Мукаддас Хамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruv hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlarini.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	

Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzayda Omirbayevna	
Адаптивный искусственный интеллект в управлении человеческими ресурсами	469
Хайдарова Малика Шокирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljallangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalariga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlarini	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi	504
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	513
Erkinxojiev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarni moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamg'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatchiligini samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarning bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari	550
Umarova Hulkar Umidulloyevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
“Зелёная экономика” как фактор повышения экономического роста страны	573
Тураева Адиба Икрамовна	
Oilada sarf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	

Совершенствование оценки стоимости объектов недвижимости в Узбекистане на основе зарубежного опыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ulomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	
Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlantirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Загрязнение окружающей среды в Узбекистане: проблемы, причины и пути решения	644
Ишонкулова Феруза Асатовна, Шукуров Тимур Умидович	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili.....	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashtirish imkoniyatlari.....	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlantirishning xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiyev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalanishda xorij tajribalari	675
Berdiyev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroil Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi.....	686
Urunbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari.....	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar.....	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	
Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsudbek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov	

Xalqaro migratsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Анализ и оценка естественного освещения помещений образовательных учреждений.....	714
Пирмухамедова Шахноза	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан...	719
Рузиева Нилуфар Тулкин кизи	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	725
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
Axmedova Dilbar Buronovna	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda sog'liqni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
Ishmanova Diana Nurmamadovna	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari	737
Muxtorova Madina Azamat qizi	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar.....	741
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	746
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Budjet ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
Aholi sog'ligi – milliy boylikning tarkibi va jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati.....	769
Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinovna	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rne	778
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida).....	784
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri.....	790
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi	

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI TASHKIL QILINISHINING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI

Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universitet

“Biznes boshqaruvi va logistika kafedrası” assistenti

Annotatsiya: Maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining bugungi holati, ularning o'sish tendensiyalari to'g'risidagi ma'lumotlar ko'rib chiqiladi, shuningdek, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining hozirgi iqtisodiyotdagi o'rni va ayrim tarmoqlardagi ulushi ko'rsatilgan. Maqolada xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun hozirgi vaqtda eng qiyin bo'lgan tashqi va ichki muammolar va ularni hal qilish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, maqolaning tahliliy markaziga tadbirkorlar o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijalari ham kiritilgan. Statistika ko'rsatkichlar va ekonometrik tahlil natijalari qulay vizual grafik shaklda ifodalanadi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik subyektlari, tadbirkorlar, tadbirkorlik faoliyati, bozor talabi, kichik biznes, iqtisodiy o'sish, yalpi ichki mahsulot, infratuzilma.

Abstract: The article considers information about the current state of small business and private business entities, their growth trends, and the article also shows the role of small business and private business entities in the current economy and their share in some sectors. The article describes the external and internal problems that are currently the most difficult for business entities and how to solve them. Additionally, the results of the survey conducted among entrepreneurs are also included in the analytical center of the article. Statistical indicators and results of econometric analysis are expressed in a convenient visual graphic form.

Key words: business entities, entrepreneurs, entrepreneurial activities, market demand, small business, economic growth, GDP, infrastructure.

Аннотация: В статье рассмотрена информация о современном состоянии малого бизнеса и субъектов частного предпринимательства, тенденциях их роста, а также показана роль малого бизнеса и субъектов частного предпринимательства в современной экономике и их доля в некоторых отраслях. В статье описаны внешние и внутренние проблемы, которые в настоящее время являются наиболее сложными для субъектов предпринимательства и пути их решения. Кроме того, в аналитический центр статьи включены результаты опроса, проведенного среди предпринимателей. Статистические показатели и результаты эконометрического анализа выражаются в удобной наглядной графической форме.

Ключевые слова: субъекты предпринимательства, предприниматели, предпринимательская деятельность, рыночный спрос, малый бизнес, экономический рост, ВВП, инфраструктура.

KIRISH

O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi omillaridan biri kichik biznes subyektlarining rivojlanishini ta'minlashdan iborat. Bu tarmoq bozor kon'yunkturasining o'zgarishiga tez moslasha olishi, yangi ish o'rinlari va daromad manbalarini yaratish orqali aholi bandligini ta'minlash, o'rta mulkdorlar sinfini shakllantirish bilan ajralib turadi.

O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan me'yoriy hujjatlarda kichik biznes subyektlariga yanada keng shart-sharoit yaratish, ularning erkin faoliyat yuritishini ta'minlash hamda amalga oshirilayotgan islohotlar va liberallashtirishni chuqurlashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar o'z ifodasini topib, kichik biznes subyektlarining faolligini oshirishga va milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xususan, 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonni rivojlantirishning “Taraqqiyot strategiyasi”ning 29-maqсадida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlashga oid quyidagilar belgilangan: tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va doimiy daromad manbalarini shakllantirish uchun shart-sha-

roitlar yaratish, xususiy sektor yalpi ichki mahsulotdagi ulushini 80 foizga, eksportdagi ulushini esa 60 foizga yetkazish ^[1].

Kichik biznes subyektlari faoliyatini rivojlantirish O'zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Kichik biznes ko'p kapital talab qilmaydigan iqtisodiy faoliyat sifatida, kapital tanqisligi sharoitida resurs aylanmasining yuqori sur'atlarini ta'minlaydi, iqtisodiyotni qayta qurish, iqtisodiy beqarorlik va cheklangan sharoitlarda iste'mol bozorini shakllantirish va resurslarni tez va tejamkor tarzda to'ldirish muammosini hal qiladi. Kichik korxonalar bozor talabining o'zgarishiga darhol moslashadi va shu bilan iste'mol bozorida zarur muvozanatni ta'minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonda kichik va xususiy tadbirkorlik subyektlari faoliyatini tashkil etishning bugungi holati va muammolari ko'p qirrali. Masharipova (2019) va Mukumov (2021) ikkalasi ham tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish zarurligini ta'kidlaydi, ikkinchisi esa tartibga solish masalalarini hal qiladi. Tolipov (2021) va G'aybullayev (2020) ushbu subyektlar duch kelayotgan moliyaviy va operatsion muammolarga, jumladan, yomon infratuzilma, malakali mutaxassislar yetishmasligi va yuqori foiz stavkalariga e'tibor qaratadi. Kurpayanidi Konstantin samarali davlat tomonidan tartibga solish va rivojlantirishda xorijiy tajribadan foydalanish zarurligini ta'kidlaydi. Gofur Abdilakimov (2023) va Sergii Harkusha (2019) qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish hamda moliyaviy qo'llab-quvvatlash va axborot almashish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish muhimligini ta'kidlaydilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi va internet saytlaridan olingan ma'lumotlaridan foydalanilgan. To'plangan statistik ma'lumotlar taqqoslash usuli yordamida, shuningdek, maqolada ekonometrik tahlil ham trend tenglamasi yordamida amalga oshirilgan.

Maqolada mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari va maqolalaridan ham foydalanilgan. Jumladan, tadbirkorlik subyektlarini barqaror rivojlantirish bo'yicha ilmiy nomzodlik ishini olib borgan A. Adashevning ilmiy ishlari va U.I. Maqolada tadbirkorlikni rivojlantirishda motivatsion omillardan foydalanishni takomillashtirish bo'yicha ilmiy ish olib borgan D. Jamolovdan foydalanilgan.

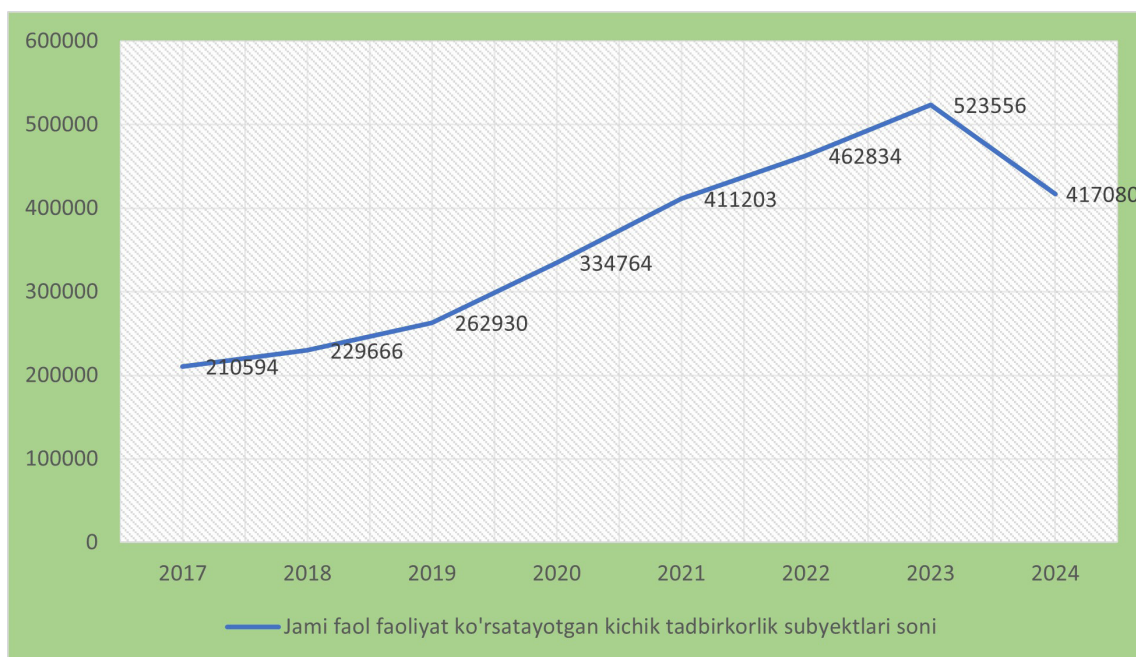
TAHLIL VA NATIJALAR

Mamlakatimizda iqtisodiyotni rivojlantirish dasturlari doirasida iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlari yaratish, aholi bandligi muammosini hal etish, aholi daromadlarini oshirishda muhim ahamiyat kasb etayotgan kichik biznes subyektlarini jadal rivojlantirish, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. va aholi farovonligi.

2022-yil holatiga ko'ra, respublikamizda faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni (fermer va dehqon xo'jaliklari bundan mustasno) 462 834 tani tashkil etgan bo'lsa, 2017-yildagi 210 594 taga nisbatan 2,19 martaga oshgan, 2023-yil yakunlariga kelib esa kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari soni 523556 taga yetgan. Lekin, 2024-yil birinchi choragi bo'yicha keskin pasayishni ko'rishimiz mumkin, bunda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari soni 417080 tani tashkil etib, bu pasayishga asosan shu davrda vujudga kelgan energetik infratuzilma muammolari sabab bo'lishi mumkin (1-rasmga qarang) ^[2].

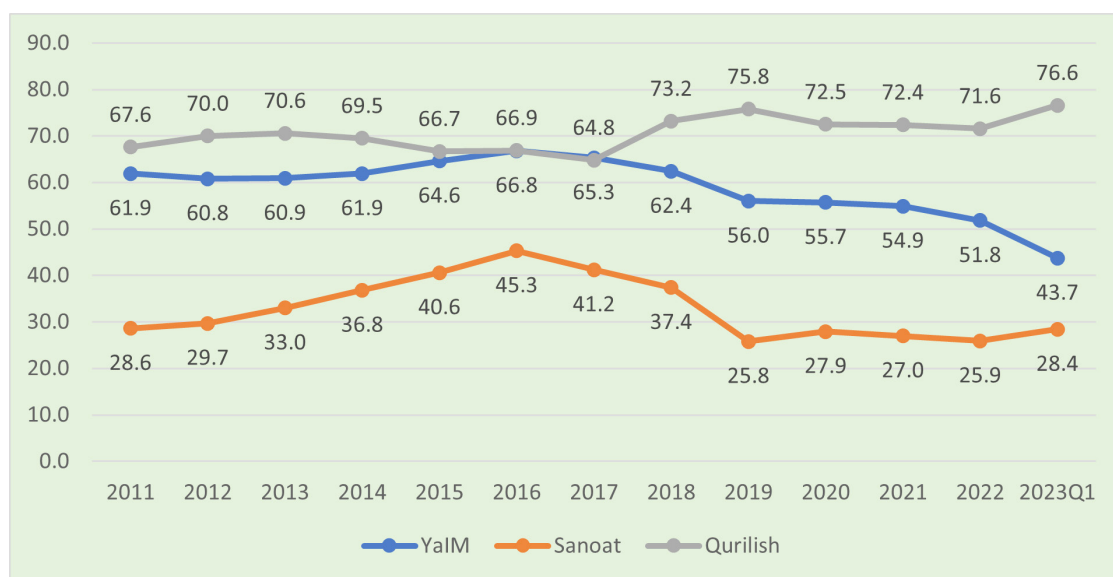
Tadbirkorlik faoliyati uchun qulay shart-sharoit yaratish, ularning erkin faoliyat yuritishini kafolatlash, ularni ro'yxatga olishning soddalashtirilgan mexanizmini joriy etish, tadbirkorlik va kichik biznes subyektlari uchun kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish borasida ko'rilayotgan chora-tadbirlar ushbu natijalarga erishishda muhim omil bo'ldi. Tadbirkorlik iqtisodiyotning muhim va ajralmas qismiga aylandi, shu nuqtayi nazardan globallashuv sharoitida tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi bozor talabi sifatida iqtisodiy maydonga kirib keldi va o'zining ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish bilan ta'minlanishini doimiy ravishda ta'minlashga qaratilgan. yoki iste'molchi talabini vaqtincha qondirish va uni raqobat muhitini yaratishda muhim iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati nuqtayi nazaridan rivojlantirish maqsadga muvofiqdir ^[5].

Iqtisodiyotning turli tarmoqlarida kichik biznes subyektlari faoliyatini rivojlantirish milliy iqtisodiyotimiz barqarorligini ta'minlashning muhim makroiqtisodiy omillaridan biridir. Keyingi yillarda kichik biznesning rivojlanishi natijasida ularning mamlakatimizda yaratilgan yalpi ichki mahsulot salmog'idagi ulushi ortib bormoqda. Shuningdek, yangi ish o'rinlari tashkil etish, aholi daromadi va farovonligini oshirishda muhim omil sifatida mamlakatimizda kichik biznes subyektlari faoliyatining natijalari salmoqli bo'lmoqda.

1-rasm: O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlari soni (2017-2024-yillar oralig'ida)¹

Xususan, 2017-yilda kichik biznes subyektlarining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 65,3 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2020-yilga kelib 55,7 foizni, 2022-yilda esa 51,8 foizni tashkil etadi (2-rasmga qarang) ^[2]. Bundan ko'rishimiz mumkinki, keyingi yillarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi kamayib bormoqda, lekin bu davrlarda yalpi ichki mahsulot hajmi ham ortganligini hisobga olish kerak.

2-rasm: Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning YalM, sanoat va qurilishdagi ulushi (2011-2023-yillar)²

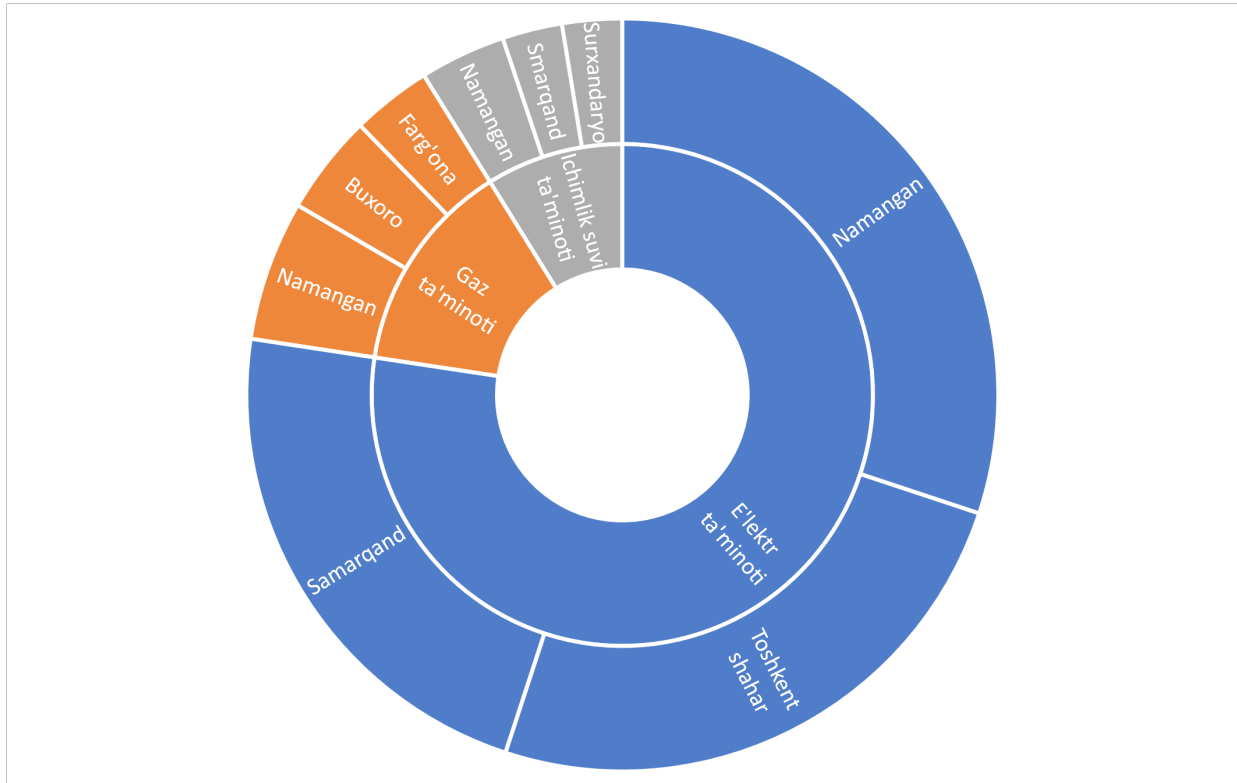
Yuqoridagi jadvaldan ko'rinib turibdiki, qurilish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ulushi salmoqli bo'lib, xususan, 2018-yilda 73,2 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2020-yilga kelib 72,5 foizni tashkil etgan. 2022-yil yakuni bo'yicha qurilish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ulushi 71,6 foizni tashkil etdi. Shuningdek, sanoat sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ulushining bir qator tendensiyalarini ko'rish mumkin, xususan, 2019-yilda kamida 25,8 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2020-yilda bu ko'rsatkich 27,9 foizni tashkil etgan. 2023 yil 1-choragining oxiri (2-rasmga qarang) ^[2].

1 Statistika Qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

2 Statistika Qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

Biroq tadbirkorlik subyektlarining erkin faoliyat yuritishi uchun qator muammolar ham mavjud. Bunda asosiy muammolar sifatida infratuzilma va soliq tizimidagi muammolarni keltirishimiz mumkin. Savdo-sanoat palatasi tomonidan o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, so'rovda 2000 dan ortiq tadbirkorlar ishtirok etgan [3].

Tadbirkorlar davlat tashkilotlari faoliyati, bank va soliq tizimi, infratuzilma bilan bog'liq muammolarni qayd etdi. Natijalarga nazar tashlaydigan bo'lsak, ovoz berish jarayonida ishtirok etgan respondentlarning 48 foizi murojaatlar o'z vaqtida hal etilmasligini bildirgan. 73 foizi banklarda kredit stavkalari yuqori ekanligini bildirgan.

3-rasm: Infratuzilma muammolari³

Xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan yana biri bu infratuzilma bilan bog'liq muammolardir. Chunki tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish uchun yoqilg'i, energiya va suv resurslarini to'g'ri vaqtda, to'g'ri miqdorda yetkazib berish muhim ahamiyatga ega. So'rovnoma infratuzilma bilan bog'liq muammolar ham alohida ko'rib chiqildi (3-rasmga qarang) [3].

Yuqoridagi diagrammadan ko'rinib turibdiki, respondent tadbirkorlarning 45 foizi elektr ta'minotidagi uzilishlar o'zlari uchun muammo ekanligini, Namangan viloyatida 79 foiz, Toshkent shahrida 64 foiz, Samarqand viloyatida respondentlarning 57 foizi elektr ta'minotidagi uzilishlar mavjudligi biznesga salbiy ta'sir ko'rsatadi. sir olib borayotganini ko'rsatdi. Respondentlarning 17 foizi gaz ta'minotidagi uzilishlarni asosiy infratuzilma muammosi deb hisoblagan. Bu borada asosiy muammoli hududlar Buxoro, Namangan, Farg'ona viloyatlaridir. Bundan tashqari, respondentlarning 14 foizi suv ta'minotidagi uzilishlarni muammo sifatida ko'rsatdi [3].

Bundan tashqari, so'rov natijalariga ko'ra, so'rovda qatnashganlarning 40 foizi elektr energiyasi, gaz va suv narxlarini uzluksiz yetkazib berish yo'lga qo'yilgan taqdirda 1,2 barobar, tadbirkorlarning 10 foizi 1,5 barobar, 5 foizi esa so'ragan va so'rov ishtirokchilari energiya, gaz va suv resurslari narxini 2 barobarga oshirishga rozi ekanliklarini aytishdi. Avvalo, ishbiarmonlar resurslarni uzluksiz yetkazib berishni asosiy o'ringa qo'yishadi, chunki elektr energiyasining turli to'satdan uzilishi ularning tadbirkorlik faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi aytildi. [3]

Shuningdek, tadbirkorlar soliq tizimida qator kamchiliklar mavjudligini ta'kidladilar. Xususan, respondentlarning 31 foizi soliq organlari xodimlari mas'uliyatsizligini, 29 foizi raqamlashtirish jarayonida sustlik kuza-tilayotganini, 28 foizi shaffoflik yetarli emasligini ta'kidlagan. Respondentlarning 62% fikriga ko'ra, so'nggi 5 yildagi soliq islohotlari ijobiy ta'sir ko'rsatdi, 8% respondentlarning fikriga ko'ra, soliq islohotlari salbiy ta'sir ko'rsatdi [3]. Tadbirkorlik subyektlarining erkin va muvaffaqiyatli faoliyat yuritishining asosiy omillaridan biri ularning yetarli infratuzilmaga egaligi va soliq tizimi shaffofligidir.

3 Savdo Sanoat Palatasi o'tkazgan so'rovnoma natijalari bo'yicha muallif ishlanmasi

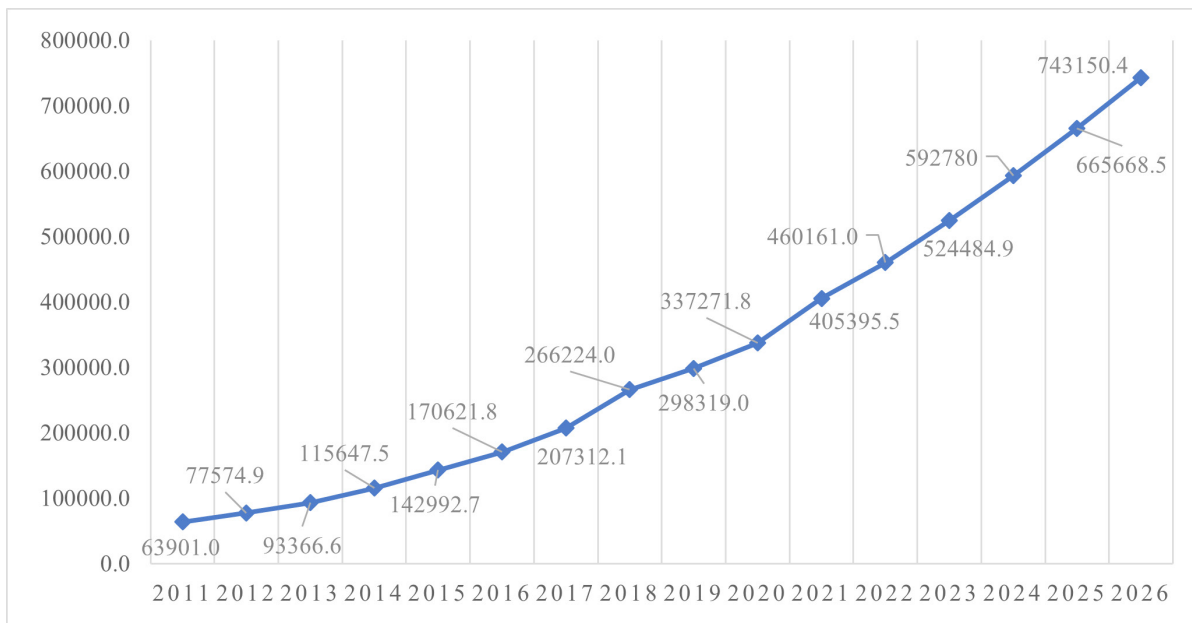
Keyingi yillarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar hajmi ham ortib bormoqda. Trend tenglamali ekonometrik modeldan foydalanib, 2024-2026 yillarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan yaratilgan mahsulotlar hajmining o'рта muddatli o'zgarishi 2011-2023-yillar ma'lumotlari asosida hisoblab chiqildi va grafik tarzda ifodalandi. (4-rasmga qarang) [2].

Berilgan ma'lumotlarga asoslanib, tendensiya tenglamasi quyidagicha topildi:

$$Y=2296,7x2+6284,2x+54648$$

$$R2=0,9982$$

Bu yerda berilgan yillarning tartib raqamlari o'zgaruvchilar sifatida belgilab olingan.

4-rasm: Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari tomonidan yaratilgan mahsulotlar hajmining o'zgarishi, (2024-2026 yillar prognozi), (milliard so'm).

Yuqoridagi raqamdan ko'rishimiz mumkinki, tendensiya tenglamasidan foydalangan holda aniqlangan ko'rsatkichlarga ko'ra, 2024-yil yakuniga ko'ra kichik va xususiy tadbirkorlik sub'yektlari tomonidan yaratilgan mahsulotlar hajmi 592 780 milliard so'mni, 2026-yilga kelib esa 743150,4 milliard so'mni tashkil etadi. so'mga yetishi prognoz qilinmoqda. Bundan 2026-yilga borib kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlari tomonidan yaratilgan mahsulotlar hajmini 2022-yilga nisbatan 61,5 foizga oshirish prognoz qilinayotganini ko'rish mumkin. Bu ko'rsatkichlar iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik muhim ahamiyat kasb etishidan dalolat beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Keyingi yillarda kichik va xususiy tadbirkorlik subyektlari soni yildan-yilga ortib bormoqda. Ayni paytda ularning iqtisodiyot tarmoqlaridagi ulushi, ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmi ortib bormoqda. Uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushining pasayish tendensiyasi tashvishli holat, chunki ko'plab rivojlangan mamlakatlar tajribasidan ko'ramizki, kichik biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 50 foizdan ortiqni tashkil etadi. Qurilish sohasida xususiy sektorning ulushi yildan-yilga ortib, keyingi yillarda 70 foizdan oshayotgani quvonarli hol.

Binobarin, kichik biznes subyektlariga qulay shart-sharoit yaratish, ularni zarur energiya resurslari bilan o'z vaqtida ta'minlash g'oyat muhim omil bo'lmoqda. Bularning barchasini bozor iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirish muhim, chunki imtiyozli narxlar sharoitida tadbirkorlik subyektlari har doim ham resurslardan unumli foydalanishga intilavermaydilar va buning natijasida resurslar yetishmovchiligi sabablaridan biri hisoblanadi. yoqilg'i-energetika resurslari. Biz yuqorida ko'rdikki, tadbirkorlar bunday masalalarni to'g'ri tushunsalar, resurslar narxini oshirishga rozi bo'lishadi.

Bundan tashqari, tadbirkorlik subyektlari uchun qulay bo'lgan soliq va bank faoliyati mexanizmlarini hamda ularning tadbirkorlar bilan ishlash mexanizmlarini yanada takomillashtirish va shaffoflashtirish, bunda raqamli texnologiyalardan ko'proq foydalanish yaxshi samara berishi kerak. Chunki bu tarmoqlarning ishbilarmonlik muhitiga ta'siri va sonining ko'payishi ham katta.

Sanoat sohasida kichik va xususiy tadbirkorlik faoliyatining ulushi keyingi yillarda 30 foizdan kamaygan. Bundan kelib chiqadiki, kelgusi tadqiqotlarda sanoat sohasida kichik biznesning ulushini oshirish imkoniyatlari haqida fikr yuritish zarur.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari soni ko'paygani sari iqtisod uchun foydalidir. Tadbirkorlik faoliyati, iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar jarayoni ishlab chiqarish tarkibining ma'lum darajada nisbatini keltirib chiqaradi va xo'jalik subyektlarida iqtisodiy faoliyatning ixcham turini tanlashga, bozordagi o'zgarishlarga javoban o'z faoliyatini tez tashkil etishga moyillikni shakllantiradi. Bunday holda, tadbirkorlik faoliyatining holati oshadi.

Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida bozor infratuzilmalarining roli ortib bormoqda. Bu borada tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda bozor infratuzilmasini takomillashtirish ham muhim ahamiyatga ega. Xususan, bank-moliya tizimi, soliq va energetika tizimlarini isloh qilish, tadbirkorlik subyektlarini energiya resurslari bilan o'z vaqtida va sifatli ta'minlash muhimligi bilan ajralib turadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-yildagi "2022–2026-yillarda O'zbekistonni rivojlanishning yangi strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari www.stat.uz
3. O'zbekiston Savdo-sanoat palatasining so'rovnomasi ma'lumotlari <https://t.me/uzchamber/10810>, 2023-y.
4. Adashev, A. U. "O'zbekiston Respublikasi tadbirkorlik subyektlarining barqaror rivojlanishi tahlili". PhD ishi, Toshkent, 2023-yil.
5. Jamolov U.I. "Tadbirkorlikni rivojlantirishda motivatsion omillardan foydalanishni takomillashtirish". PhD ishi, Toshkent, 2022.
6. Gaybullaev, O., & Oliński, M. (2020). Opportunities and Challenges Faced by Small and Medium Enterprises in Uzbekistan.
7. Masharipova, M.A. (2019). Current state of the development of small business and private entrepreneurship and its organizational-economic mechanisms in the field of service in Uzbekistan. Bulletin of Science and Practice.
8. Mukumov, B. (2021). Problems of regulatory regulation of entrepreneurial activity in the Republic of Uzbekistan. Jurisprudence.
9. Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li. (2023). Enhancing Business Process Organization: A Comprehensive Analysis Of Key Factors And Models // American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 22, 33–38. Retrieved from <https://ajird.journalspark.org/index.php/ajird/article/view/822>.
10. Nutfulloyev, T. (2023) "Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari" // "yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot, 1(11-12). <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/281>
11. Nutfulloev, T. (2024). Kichik Biznes Va Tadbirkorlik Subyektlarida Biznes Jarayonlarini To'g'ri Baholash Va Tashkil Etishning Uslubiy Va Raqamli Asoslari // Iqtisodiyot va ta'lim, 25(1), 351–355. Retrieved from <https://cedr.tsue.uz/index.php/journal/article/view/1463>.
12. Sabirovna Q. D. G'olib o'g'li, N.T. Model of interaction between the professional education system and the business community //Ta'lim fidoyilari. –2022. –T. 4. –C. 50-58. https://maqola.reandpub.uz/wp-content/uploads/2023/02/TALIM_FIDOYILARI-2022-NOYABR-1-qism.pdf
13. Sabirovna, Q.D., G'olib o'g'li, N.T. (2023). The Main Aspects and Benefits of Digital Transformation of Business Entities. In: Koucheryavy, Y., Aziz, A. (eds) Internet of Things, Smart Spaces, and Next Generation Networks and Systems. NEW2AN 2022. Lecture Notes in Computer Science, vol 13772. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-30258-9_30.
14. Sobirovna, Q. D., Abdugafarovich, S. A., & Bulturbayevich, M. B. (2019). Sanoat korxonalarida vertikal integratsiya strategiyasini takomillashtirish. American Journal of Economics and Business Management, 2(3), 63-68.
15. Qosimova, D. (2020). Sanoat korxonalarida vertikal integratsiya strategiyasini takomillashtirish(13).
16. Kosimova, D. S., & Adashev, A. U. Sanoat korxonalarida mehnat unumdorligining raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishlari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 17. 2019-yil.
17. Sobirovna, D. K., & O'rinboyevich, A. A. (2019). Sanoat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishlari. Osiyo ko'p o'lchovli tadqiqotlar jurnali (AJMR), 8(7), 29-35.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.